

महाराष्ट्र शासन

सहकार आयुक्त व निबंधक,

सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे कार्यालय

नवीन मध्यवर्ती इमारत, दुसरा मजला, पुणे-४११००१

स्वातंत्र्याचा अभूत महोत्सव

दुरध्वनी क्रमांक- २६१२९३२१/२६१२२८४६

ई-मेल- commpat२०१८@gmail.com

जा.क्र.पतसंस्था/स.आ.-५/MIS प्रणाली/२०२२ २५/१२

दिनांक :- २३/०८/२०२२

परिपत्रक

विषय :- राज्यातील नागरी / ग्रामीण बिगर कृषी व पगारदार कर्मचारी सहकारी पतसंस्थांना माहिती व्यवस्थापन प्रणाली (MIS) लागू करणेबाबत...

राज्यातील नागरी / ग्रामीण बिगर कृषी व पगारदार कर्मचारी सहकारी पतसंस्थांच्या कामकाजाचे प्रभावीपणे सनियंत्रण करण्यासाठी संस्थांच्या आर्थिक स्थितीची अचूक माहिती सहकार विभागाकडे असणे आवश्यक आहे. यासाठी राज्यातील पतसंस्थांकरिता प्रमुख आर्थिक निकष / मुद्यांवर आधारित वार्षिक व मासिक माहिती व्यवस्थापन प्रणाली (MIS) सोबत संलग्न केल्याप्रमाणे लागू करण्यात येत आहे.

सर्व पतसंस्थांचा वार्षिक व दरमहा मासिक आढावा घेऊन तसा अहवाल (सॉफ्ट व हार्ड कॉपीसह) खाली नमूद केल्याप्रमाणे या कार्यालयास सादर करणेबाबत आपले स्तरावरून आवश्यक ती कार्यवाही करावी. यामध्ये कसूर झाल्यास संबंधित अधिकाऱ्यास वैयक्तिक जबाबदार धरण्यात येईल.

याबाबत पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

१. उपनिबंधक / सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था (सर्व तालुका/वार्ड) यांनी त्यांचे अधिकार कक्षेतील तालुका / प्रभाग कार्यक्षेत्र असलेल्या सर्व पतसंस्थांचा एम.आय.एस.आढावा घेण्यात येऊन तसा अहवाल संबंधित जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांचेकडे दरमहा पाच तारखेपर्यंत सादर करावा.
२. जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांनी त्यांचे अधिकार कक्षेतील जिल्हा कार्यक्षेत्र असलेल्या सर्व पतसंस्थांचा एम.आय.एस.आढावा घेण्यात यावा. त्याचा अहवाल तसेच तालुका/प्रभाग उपनिबंधक/सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था यांचेकडून प्राप्त अहवाल असा एकत्रित अहवाल संबंधित विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था यांचेकडे दरमहा दहा तारखेपर्यंत सादर करावा.
३. जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, सहकारी संस्था यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रात मुख्यालय असलेल्या सर्व राज्यस्तरीय पत संस्थांचे एम.आय.एस.अहवाल संबंधित विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, (लेखापरीक्षण) यांचेमार्फत संबंधित विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, (प्रशासन) यांचेकडे दरमहा दहा तारखेपर्यंत सादर करावा.
४. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था यांनी त्यांचे अधिकारकक्षेतील विभाग कार्यक्षेत्र असलेल्या सर्व पतसंस्थांचा एम.आय.एस.आढावा अहवाल प्राप्त करून घेण्यात यावा. तसेच जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था व जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, सहकारी संस्था यांचेकडून प्राप्त सर्व अहवाल एकत्रित करून तसेच विभागाचा एकूण एकत्रित अहवाल आयुक्तालयाकडे दरमहा पंधरा तारखेपर्यंत सादर करावा.

सर्व क्षेत्रीय निबंधकांनी पतसंस्थांच्या कामकाजाबाबत मासिक आढावा दरमहा तीन तारखेपर्यंत बोलविण्यात यावी. सदर बैठकीत इतर विषयासोबत या विषयाचा आढावा प्राधान्याने घेण्यात यावा. सदरचा अहवाल वेळोवेळी धोरणात्मक निर्णयासाठी केंद्र व राज्यशासनास सादर करणे आवश्यक आहे. त्यामुळे सदर एकत्रित अहवालामध्ये वस्तुस्थितीदर्शक अचूक आकडेवारी राहिल याची सर्व क्षेत्रीय निबंधकाने दक्षता घ्यावी. पुढील महिन्याचा अहवाल एकत्रित करताना मागील महिन्याची आकडेवारी जुळते किंवा नाही आणि सादर केलेली आकडेवारीची सत्यता याबाबत पडताळणी करण्यात यावी. सदर अहवालामध्ये भविष्यात काही उणिवा राहिल्यास त्यास संबंधित क्षेत्रीय निबंधक हे व्यक्तीशः जबाबदार राहतील याची नोंद घेणे याची.

(अनिल कर्वडे)

सहकार-आयुक्त व निबंधक,
सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्वसाधारण माहिती

१	संस्थेचे नाव	
२	नोंदणी क्रमांक व तारीख	
३	पत्र व्यवहाराचा पत्ता	
४	संस्थेचा ई-मेल आयडी	
५	संस्थेचा संपर्क क्रमांक (दूरध्वनी व भ्रमणध्वनी)	
६	संस्था अध्यक्ष यांचे नाव व संपर्क क्रमांक	
७	व्यवस्थापक/मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे नाव व संपर्क क्रमांक	
८	संस्थेचे कार्यक्षेत्र	
९	एकूण सभासद	
१०	शाखा संख्या	

एमआयएस - वार्षिक माहिती (दिनांक ३१.३.२०२२ अखेर)

		रक्कम (रु लाखात) संख्या (पूर्णांकात)	
१	भांडवल		
	अ) वसूल भाग भांडवल		
	ब) खेळते भांडवल		
२	राखीव व अन्य निधी		
	अ) राखीव निधी		
	ब) इमारत निधी		
	क) इतर सर्व निधी		
	एकूण		
३	ठेवी	संख्या	रक्कम
	अ) एकूण ठेवी		
	ब) पैकी कासा(CASA) (चालू+बचत खाते) ठेवी		
	क) ५०,०००/- चे आतील ठेवी		
	ड) ५००००/- चे वरील ठेवी		
४	कर्ज व अग्रीमे		
	अ) एकूण कर्ज व अग्रीमे		
	ब) त्यापैकी वैयक्तिक जामीनकी /विनातारणी कर्ज		

५	गुंतवणूक	रक्कम	टक्केवारी
	अ) एकूण गुंतवणूक		
	ब) रोख तरलता प्रमाण (सीआरआर)		
	क) वैधानिक तरलता प्रमाण (एसएलआर)		
	ड) इतर गुंतवणुका		
६	एकूण थकबाकी		
७	एनपीए		
	अ) ढोबळ एनपीए		
	ब) निव्वळ एनपीए		
८	नफा / तोटा		
	अ) नफा रक्कम		
	ब) तोटा रक्कम (असल्यास)		
९	शाखा		
	अ) एकूण शाखा संख्या		
	ब) नफ्यातील शाखा संख्या		
	क) सलग ३ वर्षे तोट्यात असलेल्या शाखा संख्या		
	ड) प्रती कर्मचारी व्यवसाय		
१०	रेशो (टक्केवारी)		
	अ) सीआरएआर (भांडवलाचे जोखीम भारीत जिंदगीशी प्रमाण)		
	ब) सरासरी सी डी रेशो		
	क) व्यवस्थापन खर्च		
	ड) सरासरी ठेवीवरील व बाह्य कर्जावरील व्याज (ए.बी.आर)		
	इ) सरासरी दिलेल्या कर्जावरील व केलेल्या गुंतवणूकीवरील मिळालेले व्याज (ए.एल.आर)		
	फ) ढोबळ दुरावा (मार्जीन) (ए.एल.आर - ए.बी.आर)		
	ग) निव्वळ दुरावा (नेट मार्जीन)		
११	अ) मागील वर्षाचा वैधानिक लेखापरीक्षण अहवाल निबंधकास सादर केल्याचा दिनांक		
	ब) संस्थेचा वैधानिक लेखापरीक्षण दोष दुरुस्ती अहवाल निबंधकास सादर केलेचा दिनांक		

मार्गदर्शक सूचना: एमआयएस - वार्षिक माहितीबाबत

मुद्दा क्रमांक	तपशील	स्पष्टीकरण
१	भांडवल अ) भांडवल ब) खेळते भांडवल	31 मार्च, 2022 अखेरीस संस्थेचे असलेले वसूल भाग भांडवल ताळेबंदाची एका बाजूची बेरीज - तोटा - दुबेरजी नोंदी
३	ठेवी b) कासा (CASA) ठेवी	दिनांक ३१.३ अखेर चालू + बचत खात्यातील ठेवी
४	कर्ज व अग्रिमे ब) त्यापैकी वैयक्तिक जामीनकी / विनातारणी कर्ज	दिनांक ३१ मार्च अखेरीस असलेली वैयक्तिक जामिनकी कर्ज / विनातारणी कर्ज
५	गुंतवणूक ब) सीआर आर %	कलम १४४ - ९ अ नुसार व नियामक मंडळाच्या दिनांक १९.५.२०१९ च्या परिपत्रकानुसार सातत्याने प्रमाण राखल्यास
	क) एस एल आर . %	कलम १४४ - १० अ नुसार व नियामक मंडळाच्या दिनांक १९.५.२०१९ च्या परिपत्रकानुसार सातत्याने प्रमाण राखल्यास
	एन पी ए %	
	अ) ढोबळ एन पी ए %	ढोबळ एनपीए रक्कम / (एकूण येणे कर्ज रक्कम) X १००
	ब) निव्वळ एन पी ए %	(निव्वळ एन पी ए रक्कम) / (निव्वळ येणे कर्ज रक्कम) X १०० १. निव्वळ एन पी ए रक्कम = ढोबळ एनपीए रक्कम - NPA तरतूद - थक व्याज तरतूद - एन पी ए कर्जापोटी घेतलेल्या रकमा २. निव्वळ कर्ज = ढोबळ कर्ज रक्कम - NPA तरतूद - थक व्याज तरतूद - एन पी ए कर्जापोटी घेतलेल्या रकमा
९	शाखा ड) प्रति कर्मचारी व्यवसाय	संमिश्र व्यवसाय (ठेवी + कर्ज) / दिनांक ३१ मार्च अखेर असलेली कर्मचारी संख्या
१०	रेशो (%) अ) सी.आर.ए.आर (स्वनिधीचे जोखीम भारीत मालमत्तेशी असलेले प्रमाण) ब) सरासरी सी डी रेशो	नियामक मंडळाकडील दिनांक २३/८/२०२२ रोजीच्या परिपत्रकानुसार परीगणना करून टक्केवारी निश्चित करावी. प्रत्येक महिन्याचा सी डी रेशो भागिले १२ CD रेशो = (कर्ज - कर्ज वाटपास उपलब्ध स्वनिधी) / एकूण ठेवी X १०० कर्ज वाटपास उपलब्ध स्वनिधी = (स्वनिधी) - (स्थावर जिंदगी व जंगम मालमत्ता + अन्य संस्थेच्या शेअर्स मधील गुंतवणूक + राखीव निधी) स्वनिधी काढण्याचे सूत्र = (अ) - (ब) (अ) = (वसूल भागभांडवल + राखीव निधी + इमारत निधी + गुंतवणूक चढ उतार निधी + लाभांश समीकरण निधी + उत्तम जिंदगी तरतूद + (मागील शिल्लक नफा + चालू वर्षाच्या नफ्यातून अंदाजित लाभांश वजा जाता शिल्लक नफा) + ज्यादा केलेली एन पी ए तरतूद) (ब) = {संचित तोटा + चालू तोटा + कमी केलेली एन पी ए तरतूद + कमी केलेली थक व्याज तरतूद + कराव्या लागणाऱ्या मात्र न केलेल्या खर्चाच्या व इतर तरतुदी } व्यवस्थापन खर्च % = (व्यवस्थापन खर्च / सरासरी खेळते भांडवल) X १०० व्यवस्थापन खर्च = { [नफा तोटा पत्रकाची एकूण बेरीज] - [(वर्षभरात ठेवी व बाह्य कर्जावरील दिलेले व्याज) + (थक व्याज तरतूद) + (एन पी ए तरतूद) + निव्वळ नफा] } सरासरी खेळते भांडवल = प्रत्येक महिन्याचे खेळते भांडवल भागिले १२
	क) व्यवस्थापन खर्च ड) सरासरी ठेवीवरील व बाह्य कर्जावरील दिलेले व्याज (ABR)	(वर्षभरात ठेवीवर व बाह्य कर्जावरील दिलेले व्याज) / (वर्षभरातील ठेवीची व बाह्य कर्जाची सरासरी) X १०० सरासरी ठेवी = एकूण १२ महिन्यांची ठेव बेरीज / १२ बाह्य कर्जाची (ओडीसह) सरासरी = एकूण १२ महिन्यांची कर्ज बेरीज / १२
	इ) सरासरी कर्जावरील व गुंतवणूकीवरील मिळालेले व्याज (ALR)	(वर्षभरात दिलेल्या कर्जावर व केलेल्या गुंतवणूकीवर मिळालेले व्याज) / (वर्षभरातील दिलेल्या कर्जाची व केलेल्या गुंतवणूकीची सरासरी) X १०० दिलेल्या कर्जाची सरासरी = एकूण १२ महिन्यांची दिलेल्या कर्जाची बेरीज / १२
	ई) ढोबळ दुरावा	ए एल आर - ए बी आर
	फ) निव्वळ दुरावा	ढोबळ दुरावा - (व्यवस्थापन खर्च + एन पी ए तरतूद)

एमआयएस - मासिक माहिती माहे ---२०२२					
१	सी डी रेशो (%)				
२	थकबाकी (%)				
३	एकूण ठेवी मागील माहे अखेर (रक्कम)				
	अ) रोख राखीव तरलता कलम १४४-९ अ नुसार	आवश्यक असलेले प्रमाण		राखलेले प्रमाण	
		रक्कम	टक्केवारी	रक्कम	टक्केवारी
	ब) वैधानिक तरलता निधी कलम १४४-१० अ नुसार	रक्कम	टक्केवारी	रक्कम	टक्केवारी
४	नफा (+) / तोटा (-) (रक्कम)				

मासिक एमआयएस वर्गीकरण तक्ता

अ. क्र .	तपशील	टक्केवारी	गुण
१	सी डी रेशो %	६० - ७० %	४०
		५५ - ६० %	१०
		७० - ८० %	१०
		५५ % पेक्षा कमी व ८० % पेक्षा अधिक	०
२	थकबाकी %	५ % पेक्षा कमी	३०
		५ - १० %	२०
		१० - १५ %	१०
		१५ % पेक्षा अधिक	०
३	रोख राखीव तरलता (C.R.R.) %	१% असलेस	५
		१ ते २ %	४
		२ ते ३ %	३
		३ ते ४ %	२
		४ ते ५ %	१
		५ % पेक्षा कमी असल्यास	०
४	वैधानिक तरलता निधी (S.L.R.) %	किमान २५ %	२०
		२५% ते ३० %	१५
		३०% ते ३५%	१०
		३५ % ते ४०%	५
		२५ % पेक्षा कमी व ४०% पेक्षा जास्त असल्यास	०
५	नफा /तोटा	निव्वळ नफा	५
		तोटा असल्यास	०
	प्रदान करावयाचा एम आय एस वर्ग	७५% च्या वर गुण असल्यास	अ
		५० % पेक्षा अधिक व ७५% पेक्षा कमी	ब
		२५ % पेक्षा अधिक व ५० % पेक्षा कमी	क
		२५% पेक्षा कमी	ड

मार्गदर्शक सूचना: एमआयएस - मासिक माहितीबाबत		
मुद्दा क्रमांक	तपशील	स्पष्टीकरण
१	सी डी रेशो (%)	सी.डी रेशो = (कर्ज - कर्ज वाटपास उपलब्ध स्वनिधी) / एकूण ठेवी X १०० कर्ज वाटपास उपलब्ध स्वनिधी = (स्वनिधी) - (स्थावर जिंदगी व जंगम मालमत्ता + अन्य संस्थेच्या शेअर्स मधील गुंतवणूक + राखीव निधी) स्वनिधी काढण्याचे सूत्र = (अ) - (ब) (अ) = { वसूल भागभांडवल + राखीव निधी + इमारत निधी + गुंतवणूक चढ उतार निधी + लाभांश समीकरण निधी + उत्तम जिंदगी तरतूद + (मागील शिल्लक नफा + चालू वर्षाच्या नफ्यातून अंदाजित लाभांश वजा जाता शिल्लक नफा) + ज्यादा केलेली एन पी ए तरतूद } (ब) = { संचित तोटा + चालू तोटा + कमी केलेली एन पी ए तरतूद + कमी केलेली थक व्याज तरतूद + कराव्या लागणाऱ्या मात्र न केलेल्या खर्चाच्या व इतर तरतुदी }
२	थकबाकी (%)	एकूण थकबाकी / एकूण येणे कर्ज X १००
३	रोख तरलता निधी (%)	कलम १४४-९ अ नुसार व नियामक मंडळाच्या दिनांक १९/०५/२०१९ च्या परिपत्रकानुसार सातत्याने राखलेले प्रमाण
	वैधानिक तरलता निधी (%)	कलम १४४-१० अ नुसार व नियामक मंडळाच्या दिनांक १९/०५/२०१९ च्या परिपत्रकानुसार सातत्याने राखलेले प्रमाण